

Sygn. akt II Cgg 8/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach II Wydział Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący SSO Katarzyna Banko

Protokolant Izabela Kucza

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2018 roku w Rybniku

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko (...) S.A. w K.

o naprawienie szkód górniczych

1. zasądza od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz powódki B. K. kwotę 264.387,00 (dwieście sześćdziesiąt cztery tysiące trzysta osiemdziesiąt siedem) złotych tytułem odszkodowania za budynek mieszkalny, którym zabudowana jest nieruchomość położona w M., dla której Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...);

2. nakazuje pozwanej (...) S.A. w K. aby na nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...):

- w zakresie nawierzchni gruntowej w ogrodzie wykonała niwelację nierówności – deformacji nieciągłych nawierzchni poprzez dowóz ziemi i obsianie trawą, - w zakresie ogrodzenia frontowego z przęsł z siatki w ramach i słupków stalowych oraz w zakresie ogrodzenia bocznego z siatki plecionej na słupkach stalowych dokonała rozebrania ogrodzenia na odcinkach uszkodzeń i ponownie je wykonała z wymianą na nowe cokołów betonowych w ogrodzeniu bocznym,

przy czym umocowuje powódkę do wykonania powyższych napraw na koszt pozwanej w przypadku gdyby pozwana nie wykonała nałożonego obowiązku w terminie 9 miesięcy od daty prawomocności orzeczenia;

3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

4. zasądza od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz powódki B. K. kwotę 3.888,00 (trzy tysiące osiemset osiemdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

5. nakazuje pobrać od pozwanej (...) S.A. w K. na rzecz skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 17.234,00 (siedemnaście tysięcy dwieście trzydzieści cztery) złote tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt II Cgg 8/17

UZASADNIENIE

Powódka B. K. domagała się zobowiązania pozwanej (...) S.A. w K. do naprawienia szkody górniczej na nieruchomości położonej w M. przy ulicy (...) poprzez:

- rektyfikację całej bryły budynku mieszkalnego
- naprawę pęknięć ścian wewnętrznych w piwnicy i pokojach
- naprawę zarysowań tynków zewnętrznych
- osuszenie i trwałą likwidacji zawilgocenia posadzki w piwnicy,
- likwidację deformacji ogrodzenia wzdłuż ulicy (...)
- likwidację deformacji podłużnej terenu w północno – zachodniej części działki

tj. wykonania naprawy budynku, budowli i terenu działki o łącznej wartości 300.000,00 zł

Nadto wniosła o umocowanie do wykonania naprawy na koszt pozwanej, w przypadku gdy pozwana nie wykonała nałożonego obowiązku w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 100.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem odszkodowania za utratę wartości nieruchomości. Ewentualnie w razie uznania, że nie jest możliwe przywrócenie stanu poprzedniego lub koszty przywrócenia rażąco przekraczałyby wielkość poniesionej szkody – zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 400.000,00 zł tytułem odszkodowania.

W uzasadnieniu powyższego żądania podano, że w budynku mieszkalnym powódki występuje przechył w kierunku północno – wschodnim, nadto występuje zawilgocenie posadzki w piwnicy, uszkodzone zostało ogrodzenie, a nadto w północno – zachodnim narożniku działki występuje deformacja nieciągła - uskok o zrzucie około 25 cm.

Pozwana (...) S.A. w K. przyznała, że jej eksploatacja wydobywcza wywiera ujemny wpływ na nieruchomość powódki skutkujący występowaniem szkód górniczych i poczuwa się do ich naprawy, ale nie w takim zakresie oraz w taki sposób jak został opisany w pozwie.

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka B. K. jest właścicielką zabudowanej budynkiem mieszkalnym i budynkiem gospodarczym nieruchomości położonej w M., obejmującej działkę (...), o powierzchni 0,5086 ha, dla której Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Nieruchomość od strony drogi ogrodzona jest płotem wykonanym z pręseł metalowych i betonowych. Powódka nabyła nieruchomość na podstawie umowy darowizny zawartej w dniu 19 grudnia 2008r. (dowód: wydruk księgi wieczystej nr (...) k. 7 – 14)

Pismem z dnia 17 lutego 2016r. powódka zwróciła się do (...) S.A. w K. z wnioskiem o naprawienie szkody w obiektach budowlanych. (dowód: wniosek powódki z dnia 17 lutego 2016r. k. 37)

Pismem z dnia 13 kwietnia 2016r. pozwana zaproponowała powódce zawarcie ugody, w której jako sposób naprawienia szkody wskazała poziomowanie podłóg. (dowód: pismo z dnia 13 kwietnia 2016r. wraz z projektem ugody k. 41 – 43)

Pismem z dnia 20 kwietnia 2016r. powódka poinformowała pozwaną, że nie zgadza się na zaproponowaną ugodę i wniosła bądź o dokonanie rektyfikacji budynku mieszkalnego bądź wypłatę jednorazowego odszkodowania. (dowód: pismo powódki k. 38 – 39)

Z opinii górniczo – geologicznej z dnia 16 sierpnia 2017r. wynika, że eksploatacja górnicza prowadzona w latach 2007 – 2017, w której zasięgu znalazła się nieruchomość powódki wywołała deformacje terenu trzeciej kategorii terenu górniczego powodując uszkodzenia konstrukcji budynku. Budynek mieszkalny został wzniesiony w 1921r., a

rozbudowany w 1963r. (piętrowa dobudówka). Jest zabezpieczony jest na IV kategorię wpływów górniczych. Obecne uszkodzenia pochodzenia górniczego obejmują: drobne poziome zarysowania ścian w fasetach, ukośne w okolicach nadproży okien i drzwi w niektórych pomieszczeniach parteru i piętra, poziome zarysowania tynku na elewacji w miejscach prowadzenia kotew, zawodnienie piwnic od strony południowej, pęknięcia ścian i posadzek piwnic. Głównym uszkodzeniem budynku jest wychylenie nadproży budynku mieszkalnego wynoszące według ostatniego pomiaru z dnia 07 sierpnia 2017r. od 9,2 mm/m do 17,1 mm/m, zaś w dniu 09 lutego 2017r. wynosiło ono od 6,8 mm/m do 23,7 mm/m. Pochylenie posadzek na parterze i piętrze w dniu oględzin budynku przez biegłego sądowego R. M. wynosiło 15,00 mm/m do 28,00 mm/m. Na podstawie powyższych pomiarów i ich wyników można stwierdzić, że prowadzona eksploatacja, jej kierunek – spowodowała zmniejszenie się pochylenia naroży budynku. Występujące anomalie w pochyleniu naroży budynku mieszkalnego świadczą o naruszeniu sztywności bryły budynku, co może być niebezpieczne w sytuacji projektowanej eksploatacji górniczej. Sztywność budynku została naruszona wskutek skrętnego działania sił wynikających z występowania destabilizacji podłoża w tym rejonie, co wyraźnie ujawniło się w nawierzchni ogrodu od strony północno – zachodniej. Pozwana planuje prowadzić dalszą eksploatację górniczą do 2019r. lub wyczerpania złoża, tj. do roku 2035. Eksploatacja mogą wywołać deformację terenu trzeciej kategorii szkód górniczych. Aktualnie wychylenie wynosi 17,1 mm/m i należy do wychylenia o średnim stopniu uciążliwości, zatem naprawa powinna polegać na rektyfikacji budynku mieszkalnego lub wypłacie jednoarowego odszkodowania. Rektyfikację powinno się przeprowadzać w przypadku braku projektowanej eksploatacji górniczej. Jej wykonanie przed przyszłościową eksploatacją górniczą jest z punktu widzenia technicznego i ekonomicznego bezpodstawne. Projektowana eksploatacja górnicza może spowodować dalszą destabilizację podłoża i ponowne dalsze wychylenie bryły budynku co będzie się wiązało z koniecznością następnej rektyfikacji oraz naprawie pozostałych uszkodzeń. Biegły wyliczył, że aktualny koszt rektyfikacji budynku powódki wyniósłby 344.000,00 zł. Natomiast aktualna wartość odtworzeniowa budynku, uwzględniając 43,02 % stopnia naturalnego zużycia, wynosi 264.530,00 zł brutto wraz z kosztami pośrednimi obejmującymi projekt, nadzór, odbiory, usługi geodezyjne w kwocie 12.244,00 zł (3,00 %). Koszty rozbiórki budynku biegły oszacował na kwotę około 50.000,00 zł. Stopień naturalnego zużycia budynku biegły wyliczył metodą średniej ważonej. Zdaniem biegłego przeciwko wykonaniu rektyfikacji przemawiają następujące względy techniczne:

- częściowe podpiwniczenie budynku – podwyższa koszt rektyfikacji nawet o 40 %
- brak dylatacji między budynkiem a wybudowaną w latach późniejszych przybudówką podpiwniczoną częściowo, nachyloną na budynek mieszkalny
- projektowana eksploatacja górnicza mająca wywołać III kat. terenu górniczego, która może spowodować dalszą destabilizację terenu nie wykluczając konieczności wykonania ponownej rektyfikacji.

Wskutek prowadzonej eksploatacji uszkodzeniu uległa także nawierzchnia gruntowa w ogrodzie, zaś jej naprawa powinna polegać na wykonaniu niwelacji nierówności – deformacji nieciągłych nawierzchni poprzez dowóz ziemi i obsianie trawą.

Uszkodzeniu uległo także ogrodzenie frontowe wykonane z pręseł z siatki w ramach i słupków stalowych oraz ogrodzenie boczne z siatki plecionej na słupkach stalowych. Naprawa ogrodzenia powinna polegać na rozebraniu ogrodzenia na odcinkach uszkodzeń i ponowne jego wykonanie wraz z wymianą cokołów betonowych w ogrodzeniu bocznym.

Wykonanie odrębnego kosztorysu odtworzenia, odrębnych tabel kosztów i zużycia elementów w sytuacji, kiedy prawie wszystkie elementy budynku i przybudówki zostały wykonane – zmodernizowane w latach późniejszych zdaniem biegłego jest bezzasadne, ponieważ zużycie liczone jest stosownie do tego okresu. Obecnie koszt dokumentacji projektowej budynku mieszkalnego jednorodzinne wykonanego na zamówienie inwestora wynosi około 5.000,00 zł do 6.000,00 zł . Nadzór kierownika budowy to koszt od 2.000,00 zł do 3.000,00 zł. Koszt obsługi geodezyjnej wynosi 1.000,00 zł oraz ewentualne drobne wydatki. Zatem 3 % kosztów pośrednich, tj. kwota 12.244,00 zł jest wielkością prawidłową. Podana przez stronę powodową wartość 5,95 % obejmuje wykonanie dokumentacji projektowo –

kosztorysowej branży budowlanej i wszystkich branż instalacyjnych, czego z reguły nie wykonuje się w projektach wykonanych na zamówienie dla budynków indywidualnych. Budynek powódki został wzniesiony w roku 1921 w czasie, kiedy projekt zawierał 2 do 3 strony, obejmujące rzut, przekrój, krótki opis. W uzupełniającej opinii biegły wyliczył procentowy udział poszczególnych elementów budynku do całości budynku oraz ich stopień naturalnego zużycia według „metody R.”, który wyniósł 43,43 %. Stąd wartość odtworzeniowa budynku wyniosła 262.723,00 zł brutto. (dowód: opinie biegłego sądowego R. M. k. 66 – 163, 190, 194 – 195, 239 – 240, zapis audio – video k. 237)

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił w oparciu o spójne i w pełni przekonujące wskazane wyżej dowody, w szczególności dokumenty urzędowe, sporządzone przez uprawnione organy w granicach ich kompetencji, które w ocenie Sądu były w pełni wiarygodne oraz niekwestionowane dokumenty prywatne, których prawdziwość nie budziła wątpliwości. Sąd przyjął opinię biegłego sądowego R. M. bez zastrzeżeń, gdyż została ona sporządzona zgodnie ze zleceniem Sądu, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności istotnych dla poczynienia niezbędnych ustaleń faktycznych. Opinia jest spójna, zrozumiała, stanowcza i weryfikowalna z uwagi na jasność zawartych w niej treści. Nie istniały też wątpliwości co do wiedzy, fachowości lub bezstronności biegłego. Celem tej opinii było ustalenie zakresu szkód występujących na nieruchomości powódki będących następstwem eksploatacji górniczej, nadto biegły miał wskazać sposób naprawienia szkody. Pełnomocnicy stron do sporządzonej opinii zgłosili zastrzeżenia, jednakże biegły R. M. odparł powyższe zarzuty w opinii ustnej oraz uzupełniających pisemnych opiniach. Zatem wiedza i doświadczenie zawodowe opiniującego oraz stanowczy charakter opinii przekonują, że zasadnym było poczynienie ustaleń na podstawie jego opinii.

Sąd zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym powództwo w znacznej części zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 listopada 2013r. (III CZP 75/13, Biul. SN 2013/11/13 LEX nr 1396279), stwierdził, że do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. – dalej pr.g.g.; por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lutego 2014r. V ACa 635/13 LEX nr 1437984 wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2014r. I ACa 635/13 LEX nr 1437968) W motywach powołanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że do podstawowych zasad międzyczasowego prawa prywatnego należy - wyrażona w art. 3 k.c. - zasada, że ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu. Jej przeciwieństwem jest zasada bezpośredniego działania nowej ustawy, a zatem stosowania jej do oceny skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły po jej wejściu w życie. Jeżeli w ustawie brak przepisów przejściowych, to stosunki prawne, do których znajduje ona zastosowanie należy określić przy uwzględnieniu przepisów prawa międzyczasowego, zawartych w art. XXVI do LXIII ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r. Nr 16 poz. 94 ze zm.; dalej: „przep. wprowadz.”), przypisując podstawowe znaczenie art. XXVI przep. wprowadz., z którego wynika, że do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie kodeksu cywilnego stosuje się przepisy prawa dotychczasowego, z zastrzeżeniem wyjątków zastrzeżonych w dalszych przepisach przechodnich. W odniesieniu do stosunku prawnego zobowiązującego sprawcę czynu niedozwolonego do naprawienia szkody, w doktrynie wypracowana została reguła, wywodzona z art. XLIX § 1 przep. wprowadz., że nowa ustawa nie znajduje zastosowania przy ocenie pozytywnych i negatywnych skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły przed jej wejściem w życie. Wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym pociąga za sobą powstanie stosunku zobowiązującego osobę odpowiedzialną do naprawienia szkody poszkodowanemu oraz decyduje o treści tego stosunku zobowiązaniowego. Przepis prawny przewidujący, że określone zdarzenie powoduje powstanie stosunku zobowiązaniowego w istocie reguluje w całości skutki tego zdarzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ta reguła jest powszechnie przyjmowana. Z zasady nieretroakcji wynika również założenie, że w razie wątpliwości uznać należy, iż nowy przepis prawny nie ma mocy wstecznej. Wyjątki od stosowania zasady nieretroakcji mogą wynikać z brzmienia nowej ustawy albo jej celu. W świetle przepisów intertemporalnych prawa cywilnego nie ma podstaw do traktowania jako zasady prawa prywatnego stosowania „normy korzystniejszej”, bo rodziłoby to pytanie, w relacji do którego z podmiotów stosunku prawnego tę cechę nowej regulacji prawnej należałoby stwierdzać, tak by nie pozostać w sprzeczności z zasadą ich równości.

Z uwagi na to, że zasada *lex retro non agit* jest jednym z istotnych elementów państwa prawa, odstępstwo od niej może mieć miejsce z bardzo ważnych powodów i musi wynikać z samej treści nowych przepisów. Ustawa - Prawo geologiczne i górnicze z 2011r. (Dz. U. Nr 163, poz. 981 - dalej także ustawa z 2011 r.) weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012r. Ustawodawca nie przewidział w niej przepisów przejściowych, które by miały zastosowanie w stosunkach materialnoprawnych nią regulowanych. Takiego charakteru nie mają art. 216 ani art. 222 p.g.g. z 2011r. Pierwszy z nich odnosi się do kwestii proceduralnych związanych z likwidacją komisji do spraw szkód górniczych, w następstwie utraty mocy obowiązującej przez dekret z 6 maja 1953r. - Prawo górnicze, podobnie jak art. 150 ust. 3 p.g.g. z 1994r. Drugi, dotyczy szeregu postępowań administracyjnych, które odmiennie zostały uregulowane w ustawie z 2011r.

Strony nie wskazały w sposób jednoznaczny momentu ujawnienia szkody związanej z eksploatacją górniczą pozwanej. We wniosku o naprawienie szkody powódka podała, jako datę ujawnienia szkody wrzesień 2014r. (k. 37), natomiast mąż powódki w trakcie oględzin nieruchomości w dniu 11 marca 2016r. podał, że szkody występują od kilku lat (k. 45). Z opinii biegłego sądowego R. M. wynika, że rejonie nieruchomości powódki eksploatacja górnicza była prowadzona od 2007r. Powyższa eksploatacja wywołała deformacje terenu trzeciej kategorii terenu górniczego powodując uszkodzenia konstrukcji budynku. Powyższe wskazuje, że zastosowanie w niniejszej sprawie będą miały przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze.

Przepis art. 92 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze stanowił, że do naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w art. 91 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, o ile ustawa Prawo górnicze i geologiczne nie stanowi inaczej. Odpowiedzialność pozwanego przedsiębiorcy opierała się więc na art. 435 k.c., który to przepis stanowi, że prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności (§ 1).

Bezspornym w sprawie było, że nieruchomość położona w M. przy ulicy (...) zabudowana budynkiem mieszkalnym znalazła się w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej prowadzonej przez zakłady (...) S.A. w K., a obecnie (...) S.A. w K. co spowodowało uszkodzenia w budynku mieszkalnym, ogrodzeniu, a także deformację podłużną terenu w północno – zachodniej części działki.

Przepis art. 94 ust. 1 pr.g.g. stanowił, że naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego, zaś z ust. 2 powołanego wyżej przepisu wynikało, że przywrócenie stanu poprzedniego może nastąpić przez dostarczenie gruntów, obiektów budowlanych, urządzeń, lokali, wody lub innych dóbr tego samego rodzaju. Regulacja zawarta w art. 95 ust. 1 pr.g.g. stanowiła wyjątek od zasady wyrażonej w art. 94 ust. 1 tego prawa. Odstępstwo od restytucji naturalnej dopuszczone zostało tylko w dwóch wypadkach. Pierwszy z nich, określono jako brak możliwości przywrócenia stanu poprzedniego. Odstąpienie od restytucji naturalnej było także możliwe w przypadku, gdy koszty przywrócenia stanu poprzedniego rażąco przekraczałyby wysokość poniesionej szkody. Użycie w treści art. 95 ust. 1 pr.g.g. nieostrego zwrotu „rażąco” sprawiało, że ocena, czy przesłanka ta została spełniona, wymagało każdorazowo uwzględnienia okoliczności konkretnego przypadku, przez porównanie ze sobą dwóch wartości: wielkości szkody oraz kosztów potencjalnej restytucji naturalnej. Tylko w przypadku, gdy druga z wymienionych wartości zdecydowanie i niewspółmiernie przekraczała będzie pierwszą, można uznać, że spełniony został wymóg wynikający z treści art. 95 ust. 1 pr.g.g. i dopuszczalne było odstąpienie od restytucji naturalnej. Z uwagi na treść art. 94 i 95 cytowanej ustawy do roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej eksploatacją górniczą nie ma zastosowania art. 363 § 1 k.c., zatem poszkodowany nie miał prawa do wyboru sposobu naprawienia szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej. Roszczenie o zapłatę odszkodowania stawało się bowiem możliwe dopiero jeśli spełnione zostały negatywne przesłanki określone w art. 94 ust. 1 cytowanej ustawy, tj. jeśli przywrócenie stanu poprzedniego było nie możliwe lub koszt przywrócenia był rażąco wyższy od poniesionej szkody.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2014 r. (V CSK 103/13 Lex nr 1446454) wyraził tam pogląd, że to na sądzie orzekającym spoczywa obowiązek ustalenia sposobu naprawienia szkody górniczej na podstawie art. 94 ust. 1 i 3 oraz art. 95 ust. 1 p.g.g. z 1994 r. To szczególne uregulowanie stanowi wyjątek od przewidzianej w art. 321 § 1 k.p.c. zasady wyrokowania jedynie co do przedmiotu, który był objęty żądaniem. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że konsekwencją szczególnego uregulowania sposobu naprawienia szkody górniczej w art. 94 ust. 1 i 4 oraz art. 95 ust. 1 p.g.g. z 1994 r. jest przyjęcie, że poszkodowany ruchem zakładu górniczego nie jest uprawniony do określenia w pozwie sposobu jej naprawienia, chyba że już wówczas byłoby to możliwe (np. całkowita utrata rzeczy). Jeżeli wówczas okaże się, że z przyczyn określonych w art. 95 ust. 1 p.g.g., nie może być przywrócony stan poprzedni, a naprawienie szkody wymaga zapłaty odszkodowania, można mówić o powstaniu roszczenia o świadczenie pieniężne. Z tego względu określenie przez powoda wysokości należnego odszkodowania, jako wartości przedmiotu sporu, stanowi o domaganiu się jej zasądzenia (odszkodowania pieniężnego), na wypadek, gdyby w wyniku postępowania okazało się, że naprawienie szkody nie będzie polegało na przywróceniu stanu poprzedniego. Wskazanie tej kwoty nie jest również wezwaniem zobowiązanego do zapłaty odszkodowania. Relacja pomiędzy restytucją naturalną a zapłatą odszkodowania ma charakter sekwencyjny; roszczenie o zapłatę powstaje dopiero wówczas, gdy przywrócenie stanu poprzedniego jest niemożliwie lub rażąco nadmierne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11, niepubl.; postanowienia: z dnia 10 lutego 2010 r., V CZ 69/09, OSNC 2010, Nr 9, poz. 128; z dnia 27 marca 2013 r., V CZ 100/12, niepubl.). Oznacza to, że zgłoszenie przez poszkodowanego żądania zapłaty odszkodowania nie było wiążące dla sądu, który jest zobowiązany do ustalenia, czy naprawienie szkody przez przywrócenie stanu poprzedniego byłoby możliwe, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, dokonanie wyboru metody przywrócenia. Ze względu na pozbawienie poszkodowanego prawa wyboru sposobu naprawienia szkody wyrządzonej ruchem zakładu górniczego (art. 94 ust. 1 i 3 oraz art. 95 ust. 1 p.g.g.) sąd nie jest związany żądaniem zapłaty odszkodowania, a spoczywa na nim obowiązek ustalenia sposobu, zgodnie z kolejnością wynikającą z tych przepisów. To szczególne uregulowanie stanowi wyjątek od przewidzianej w art. 321 § 1 k.p.c. zasady wyrokowania jedynie co do przedmiotu, który był objęty żądaniem. Stanowisko poszkodowanego, kwestionujące przyjęcie sposobu określonego w art. 94 ust. 1 p.g.g. i domagające się zasądzenia odszkodowania, nie może prowadzić do oddalenia powództwa, jeśli wyrządzenie szkody było niewątpliwe i możliwe było przywrócenie stanu poprzedniego.

Głównym uszkodzeniem budynku powódki jest wychylenie naroży budynku, które według pomiaru z dnia 07 sierpnia 2017r. wynosiło od 9,2 mm/m do 17,1 mm/m, ponadto pochylenie posadzek na parterze i piętrze mierzone w dniu oględzin budynku przez biegłego R. M. wynosiło 15,0 mm/m do 28 mm/m.

Dodać należy, że w przypadku usuwania skutków wychylenia budynku od pionu Główny Instytut Górnictwa w K. podaje stopnie uciążliwości z uwagi na trwałe wychylenie (T) oraz niezbędne prace naprawcze. Z uwagi na uciążliwość użytkowania wychylonych budynków na terenach górniczych ustalono następujące uciążliwości:

1. T równe lub mniejsze niż 10 mm/m – wychylenie o nieodczuwalnej uciążliwości – nie występuje potrzeba wykonania prac naprawczych,
2. T większe niż 10 mm/m i mniejsze lub równe niż 15 mm/m – wychylenie o małej uciążliwości – może wystąpić potrzeba wykonania prac naprawczych mających na celu zmniejszenie uciążliwości użytkowania budynku, przy czym prace te polegają na poziomowaniu podłóg, przywracaniu właściwych spadków posadzek, tarasów i rynien oraz wyregulowaniu stolarki,
3. T większe niż 15 mm/m i mniejsze lub równe 20 mm/m – wychylenie o średniej uciążliwości – możliwa jest naprawa według zaleceń dla budynków o małej uciążliwości lub rektyfikacja,
4. T większe niż 20 mm/m i mniejsze lub równe 25 mm/m – wychylenie o dużej uciążliwości - możliwa jest naprawa według zaleceń dla budynków o średniej uciążliwości, jednakże preferuje się rektyfikację budynków,
5. T większe niż 25 mm/m – wychylenie niedopuszczalne – niezbędna jest rektyfikacja budynku.

Naprawa wychylenia budynku o średnim stopniu uciążliwości, tj. 17,1 mm/m powinna co do zasady polegać na wykonaniu prac naprawczych mających na celu zmniejszenie uciążliwości użytkowania budynku, przy czym prace te polegają na poziomowaniu podłóg, przywracaniu właściwych spadków posadzek, tarasów i rynien oraz wyregulowaniu stolarki albo rektyfikacji budynku. Powódka nie wyrażała zgody na naprawę uszkodzeń poprzez wykonanie poziomowania podłóg. Biegły sądowy R. M. wykluczył także możliwość przeprowadzenia rektyfikacji budynku podając, że przeciwko jej wykonaniu przemawiają następujące względy techniczne:

- częściowe podpiwniczenie budynku – podwyższa koszt rektyfikacji nawet o 40 %
- brak dylatacji między budynkiem a wybudowaną w latach późniejszych przybudówką podpiwniczoną częściowo, nachyloną na budynek mieszkalny
- projektowana eksploatacja górnicza mająca wywołać III kat. terenu górniczego, która może spowodować dalszą destabilizację terenu nie wykluczając konieczności wykonania ponownej rektyfikacji.

Przywrócenie stanu poprzedniego jest trudne do osiągnięcia i ekonomicznie nieuzasadnione. Z tych przeto względów naprawienie szkody w budynku mieszkalnym powinno nastąpić poprzez wypłatę odszkodowania obliczonego według wartości odtworzeniowej budynku pomniejszonej o stopień naturalnego jego zużycia.

Biegły sądowy obliczył stopień naturalnego zużycia budynku metodą średniej ważonej ustalając go na 43,02 %. Wobec zarzutów strony pozwanej co do tak ustalonego stopnia zużycia biegły w pisemnej uzupełniającej wyliczył procentowy udział poszczególnych elementów budynku do całości budynku oraz ich stopień naturalnego zużycia według „metody R.”, który wyniósł 43,43 %. Stąd wartość odtworzeniowa budynku wyniosła 262.723,00 zł brutto. Nadto wskazał, że według średnioważonego stopnia zużycia znacznie dokładniejszego wyniosła ona 264.387,00 zł. Powyższych ustaleń strony niekwestionowały, zaś Sąd przyjął tę ostatnią wartość, gdyż biegły szczegółowo wyjaśnił z jakich przyczyn ustalając stopień naturalnego zużycia zastosował metodę średniej ważonej.

Sporna była także kwestia kosztów pośrednich, które biegły określił na 3 %, zaś strona powodowa na 5,95 %. W uzupełniającej opinii biegły wskazał jak kształtują się obecnie dodatkowe koszty obejmujące m. in. dokumentację projektową, nadzór kierownika budowy. Obecnie koszt dokumentacji projektowej budynku mieszkalnego jednorodzinnego wykonanego na zamówienie inwestora wynosi około 5.000,00 zł do 6.000,00 zł. Nadzór kierownika budowy to koszt od 2.000,00 zł do 3.000,00 zł. Koszt obsługi geodezyjnej wynosi 1.000,00 zł oraz ewentualne drobne wydatki. Wskazał biegły, że podana przez stronę powodową wartość 5,95 % obejmuje wykonanie dokumentacji projektowo – kosztorysowej branży budowlanej i wszystkich branż instalacyjnych, czego z reguły nie wykonuje się w projektach wykonanych na zamówienie dla budynków indywidualnych. Zatem 3 % kosztów pośrednich, tj. kwota 12.244,00 zł jest wielkością prawidłową.

Zakres uszkodzeń ogrodzenia, deformacji działki oraz sposób naprawienia szkody w tym zakresie po wydaniu opinii przez biegłego R. M. był bezsporny. Dodać jedynie należy, że wartość tych prac została oszacowana przez biegłego na kwotę 8.945,62 zł (k. 138).

Mając powyższe ustalenia i rozważania na względzie na podstawie art. 95, 92 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z 1994r. w związku art. 435 k.c. pkt 1 i 2 orzeczono jak w sentencji.

Wartość przedmiotu sporu w rozpoznawanej sprawie wynosiła 400.000,00 zł. Powództwo zostało uwzględnione częściowo, tj. do kwoty 273.332,62 zł, zatem w 68,33 % - w zaokrągleniu do 69 %.

Strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804 z późniejszymi zmianami). Zatem obu pełnomocnikom przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 10.800,00 zł. Powódka wygrała

sprawę w 68 %, zatem z kwoty 10.800,00 zł pozwana winna zwrócić jej 7.344,00 zł. Natomiast pozwana wygrała sprawę w 32 %, zatem powódka winna jej zwrócić kwotę 3.456,00 zł. Różnica pomiędzy w/w kwotami tj. kwota 3.888,00 zł stanowi koszty zastępstwa procesowego należne powódce przy zastosowaniu zasady wynikającej z art. 100 zdanie 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 96 ust. pkt 12 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. 2018.300 t.j.) strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Wydatki na opinie biegłego sądowego R. M. w wysokości 5.245,61 zł zostały pokryte ze Skarbu Państwa. Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 83 i 113 ust. 1 ustawy o kosztach w sprawach cywilnych kosztami sądowymi obejmującymi opłatę sądową w kwocie 13.667,00 zł oraz wydatkami na opinię biegłego sądowego w kwocie 3.567,00 zł (68 % x 5.245,61 zł) - Sąd obciążył pozwaną - jako stronę przegrywającą sprawę.

R., dnia 04 grudnia 2018r. SSO Katarzyna Banko